

Бреус С.В., д.е.н., доцент
доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київський національний університет технологій та дизайну
breus_sv@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ПОТЕНЦІАЛОМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МАСШТАБАМИ ПОТЕНЦІАЛУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У тому стані, в якому сьогодні перебуває вітчизняна вища освіта вона: а) не здатна ефективно виконувати функцію «соціального ліфта»; б) перестає бути сферою здійснення соціально-економічних інвестицій, які мають важливе значення для забезпечення економічного зростання України, на чому акцентовано автором увагу у [1]; в) не може забезпечити ані формування, ані нагромадження, ані трансформацію, ані освоєння національного потенціалу сталого розвитку. При цьому, незначний обсяг інвестицій в освіту в цілому, стабільне їх зменшення за роками в абсолютному виразі [2] та зменшення частки капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у загальному обсязі у 2010-2017 рр. [2] ініціює умови щодо зниження якості вищої освіти. Адже, інвестування у сферу вищої освіти, зокрема, у розвиток людського капіталу, має безпосередній зв'язок зі сталим розвитком країни. Зокрема, підтвердженням цього є високий технологічний рівень розвитку таких країн як США, Японія, Південна Корея та високорозвинених країн ЄС. Тож, зважаючи на наявність певних позитивних зрушень у сфері освіти з позиції залучення до неї інвестицій (проте відбувалось зменшення частки інвестицій у вітчизняну сферу освіти у 2010-2014 рр., зокрема, починаючи з 2013 до 2015 рр., вона була меншою, ніж 0,5 %, у 2015 р. несуттєво зросла до 0,78 % у 2017 р. [2]), значні темпи інфляції, та перманентні кризові явища, які були характерні для національної економіки в період 2010-2015 рр., анексію АР Крим РФ у 2014 р., нарощування обсягів зовнішньої агресії з боку РФ, загострення ситуації Росією на Азовському узбережжі моря тощо та того, що віддача від інвестиції в освіту

не носить короткострокового характеру, на відміну від деяких інших видів економічної діяльності, таке зменшення частки капітальних інвестицій в освіту – є катастрофічним як для цієї сфери, так і для національної економіки. Бо ж, в Україні не відбувається перетворення економіки сировинно-орієнтованого типу на економіку знань при освоєні потенціалу сталого розвитку, на чому наголошено автором у [1; 3]. Так, зокрема, за розрахунками, які подані у джерелах [4-7] за економіко-статистичними результатами науково-прикладних досліджень НАН України, чітко прослідковуються сталі трансформації у масштабах національного потенціалу сталого розвитку за ретроспективний період (2010 – 2017 рр.) у взаємозв'язку з динамічними змінами – за узагальненими інтегральними показниками: а) масштабів розвиненості інноваційного, інформаційного та промислового потенціалів національної економіки; б) потенціалу економічної безпеки (за даними [4-8]); в) витрат на підготовку й перепідготовку персоналу (поданих разом із соціальними витратами [9]) – репрезентовано у табл. 1 та на рис. 1.

Таблиця 1

Щільність взаємозв'язку між елементарним, зі складу стратегічного потенціалу, потенціалами економічної безпеки, інноваційним, інформаційним та промисловим із масштабами потенціалу сталого розвитку і обсягами витрат на підготовку й перепідготовку персоналу *

Ретроспективний період, роки	Узагальнені інтегральні показники					
	масштабів потенціалу сталого розвитку	масштабів розвиненості інформаційного потенціалу	масштабів розвиненості інноваційного потенціалу	масштабів розвиненості промислового потенціалу	обсягів витрат на підготовку і перепідготовку персоналу з соціальними витратами	масштабів розвиненості потенціалу економічної безпеки
2010	1,601	2,60	0,86	1,48	1,566	2,20
2011	1,592	2,50	0,98	1,48	1,622	2,36
2012	1,600	2,40	0,98	1,44	1,628	2,38
2013	1,609	2,20	1,02	1,46	1,624	2,36
2014	1,600	2,20	1,01	1,44	1,568	2,20
2015	1,592	2,30	1,02	1,44	1,630	2,21
2016	1,601	2,40	1,03	1,43	1,589	2,19
2017	1,599	2,50	1,03	1,42	1,617	2,21

*Джерело * Узагальнено та систематизовано у табличному вигляді автором за даними [4-9].*

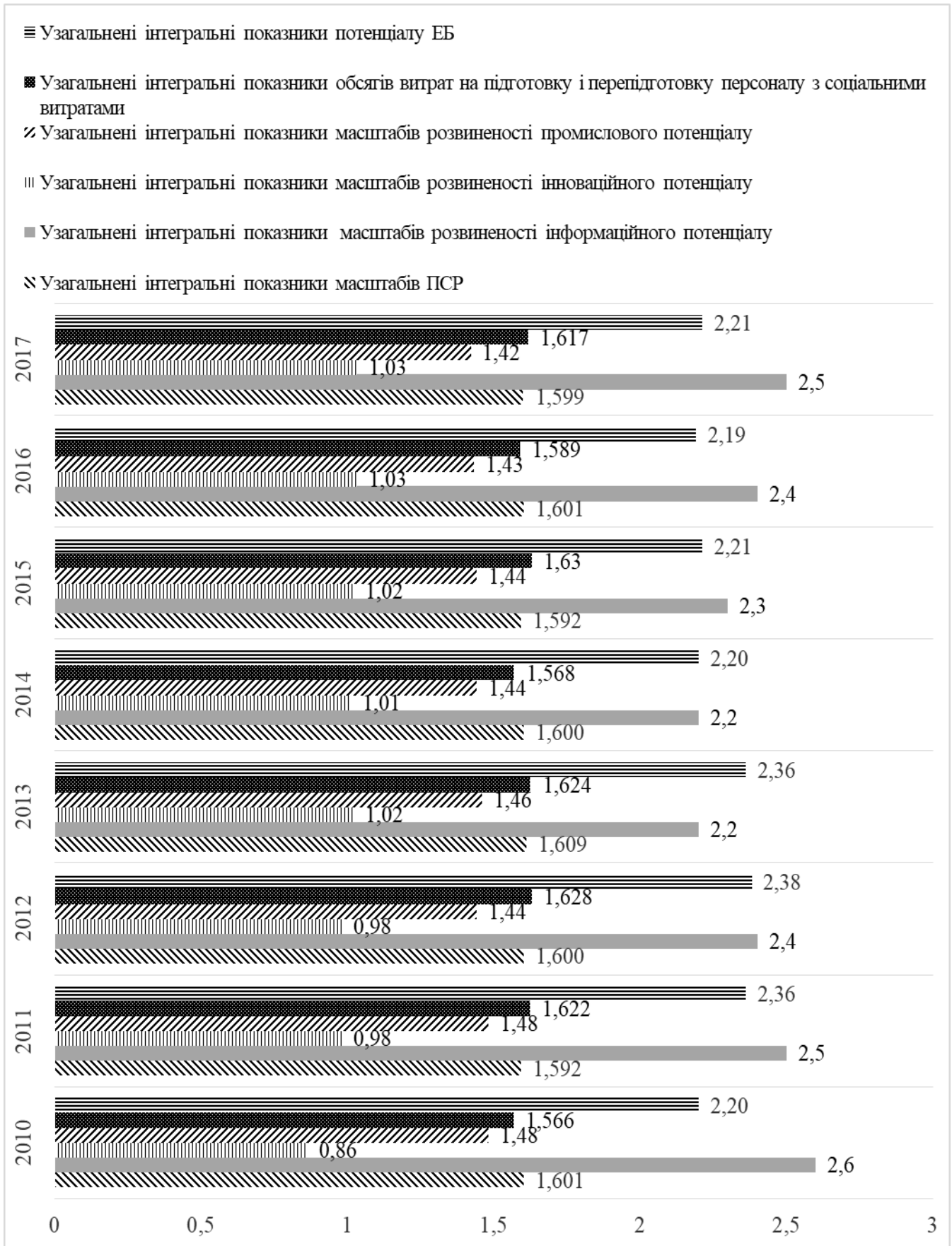

Рис. 1. Графічний образ взаємозалежності та взаємозв'язку між потенціалом економічної безпеки, масштабами потенціалу сталого розвитку і обсягами витрат на підготовку й перепідготовку персоналу (авторська інтерпретація)

З цього, слід підтвердити і засвідчити про авторське переконання, саме про те, що основним джерелом сталого розвитку та соціально-економічного зростання країни є постійне виробництво і генерування різних видів знань. Вказане чітко спостерігається і за даними, приведеними у табл. 1 та на рис 1 (взаємозв'язок між потенціалами: інноваційним, інформаційним, промисловим із обсягами витрат на підготовку й перепідготовку кадрів).

Відстаючи від розвинутих країн за інвестиціями в нашу освіту, ми знижуємо її конкурентоспроможність, відмовляємося від магістрального напрямку щодо забезпечення сталого розвитку держави. Країна може стати конкурентоспроможною лише у тому випадку, коли сировинна економіка зміниться на економіку знань. Країни, які недостатньо інвестують в освіту, не можуть розраховувати на динамічний розвиток ВВП. Освіта також є структурним елементом соціуму, що активно впливає на розвиток сучасного суспільства, в тому числі на його економіку. Від неї залежить – чи буде країна експортувати сировину або, як високо розвинуті країни – від США, ФРН, Японії до Південної Кореї та Сінгапуру, вийде на ринок із високотехнологічною продукцією. При цьому, збільшення обсягів інвестицій у цю сферу, за рахунок їх постійної їх віддачі, у результаті сприяє підвищенню конкурентоспроможності системи закладів вищої освіти, нівелюванню, чи принаймні, зменшенню загроз економічній безпеці та підвищенню її рівня, загалом.

Список використаної літератури

1. Бреус С. В. Управління економічною безпекою системи вітчизняних закладів вищої освіти : монографія. Київ : КНУТД, 2019. 400 с.
2. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010–2017 роки. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_e_bez.htm (дата звернення: 03.04.2020).
3. Бреус С. В. Інвестування сфери вищої освіти в контексті забезпечення

економічної безпеки вищих навчальних закладів. Науковий вісник Ужгородського національного Університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10, ч. 1. С. 59–63.

4. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави : монографія / О. М. Алимов, Л. С. Ладонько, І. М. Лицур, В. В. Микитенко та ін. К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014. 520 с.

5. Структурні трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України : монографія / О. М. Алимов, О. І. Амоша, М. Г. Білопольський, Л. М. Кузьменко, В. В. Микитенко та ін. Інститут економіки промисловості НАН України, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. Тернопіль : «Економічна думка ТНЕУ», 2011. 848 с.

6. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь : монографія / Алимов О. М., Геєць В. М., Лібанова Е. М., Жулинський М. Г., Микитенко В. В. та ін. / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Умань: Видавничо-поліграф. центр «Візаві», 2012. 412 с.

7. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: вектори реального поступу : Національна доповідь : монографія / Алимов О. М., Амоша О. І., Лібанова Е. М., Микитенко В. В., Хвесик М. А. та ін.; за ред. Е. М. Лібанової, М. А. Хвесика. К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2017. 865 с.

8. Микитенко В. В., Демешок О. О. Економічна безпека промисловості: цільовий функціонал та технології управління : монографія. К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», МНТУ ім. академіка Юрія Бугая МОН України, 2012. 650 с.

9. Ковшун Н. Е. Система сталого водокористування: механізм та технології управління: монографія. К. : Вид-во КНТ, 2017. 298 с.